

Szaniawy - Matysy

[Statut sołectwa](#)

Sołtys: **Adam Trochim**

Rada Sołecka:

1. **Stanisław Szczygielski**
2. **Ireneusz Matejek**
3. **Jerzy Zarzycki**
4. **Lesław Borkowski**
5. **Więnczysław Modrzewski**

Szaniawy-Matysy – [wieś](#) w [Polsce](#) położona w [województwie lubelskim](#), w [powiecie łukowskim](#), w [gminie Trzebieszów](#).

STOWARZYSZENIA:

- [OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W SZANIAWACH MATYSACH](#)
- [KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH](#)
- [UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „OMEGA” PRZY SP W SZANIAWACH](#)
- [STOWARZYSZENIE „RAZEM DLA MATYS” W LIKWIDACJI](#)

[W latach 1975-1998](#) miejscowość administracyjnie należała do [województwa siedleckiego](#).

Przez Szaniawy przebiega [linia kolejowa nr 2 Warszawa-Terespol-Brześć](#) ze stacją [Matysy](#). Najbliższym Szaniawom miastem jest [Łuków](#).

W Szaniawach-Matysach jest również mały kościół murowany [pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy](#), zbudowany w [1990](#) roku. Znajduje się także jednostka straży pożarnej z własną remizą. W połowie lat dziewięćdziesiątych XX w. w Szaniawach została wybudowana sieć wodociągowa, a także nastąpiła telefonizacja wsi.

Przypisy

1. [Bank Danych Lokalnych](#)

Linki zewnętrzne

- [Szaniawy](#) w *Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego*. T. XI: Sochaczew ? Szlubowska Wola. Warszawa 1890.

włości żukowskiej, w dzisiejszym pow. rówieńskim, w pobliżu mka Derażni i Klewani.

Szandra, strumień, w pow. kaniowskim, lewy dopł. Rossawy, przepływa pod mkiem Szandra i uchodzi o 4 w. poniżej pod wsią Bereźniagi.

Szandra, mko nad rzką t. n. (dopł. Rossawy), pow. kaniowski. „Szandra“ w ukraińskim narzeczu jest nazwą ziela błotnego (marrubium vulgare), które rośnie obficie na polach tutejszych. Sz. należy do 1 okr. pol., gm. Kuryłówka, odl. o 22 w. od Kaniowa, ma 2113 mk. Podług Pochilewicza w 1863 r. było 1557 mk. praw. i 226 żyd. W 1789 r. było 99 sadyb włosc. i 1095 mk. Ziemi należy do wsi 3187 dzies. Jest tu cerkiew p. w. św. Michała Archanioła, w 1863 r. na nowo zbudowana z muru, na miejscu dawnej, spalonej, wzniesionej w 1755 r. Nadto znajduje się tu kaplica kat. par. Rzyszczów. Sz. dawniej wchodziła w skład ststwa kaniowskiego, nie musiała jednakże być dawnego założenia, we wszystkich bowiem dawnych lustracjach ststwa kaniowskiego, nawet w ostatniej z nich z 1765 r., przy wyliczeniu wiosek toż ststwo składających, o niej nie ma wzmianki. Mikołaj Potocki, przedostatni ststa kaniowski, mieszkał w Kaniowie, czasami także i w Sz., gdzie był dworek. Sz. wtedy nazywała się futorem; było jakby folwark starosty. Ze wszystkich wsi do niej robiono; tam tylko były skarbowe łany; w innych wsiach skarb nie miał. Pod koniec życia Potocki tak ststwo kaniowskie jak i cały majątek oddał synowcowi Janowi, a sam udał się na pokutę. Lud w Sz. dobrze go pamiętał i długo przeróżne szczegóły o nim opowiadał. Ststa, według tych opowiadań, był ogromnego wzrostu i miał potężny głos; kiedy zaśpiewa, to chata się trzęsie; włączył się on ciągle po kraju, szukając przygód i rozrywki; spotka bywało tam chłopca a tu dziewczynę, to choćby się nigdy w życiu pierwej nie widzieli, każe im ślub dawać, żeby tylko miał wesele, na którymby pohulał. Czasami przebierze się za chłopca, za prostego kozaka, i chodzi po okolicy zwodząc chłopów. Spotkał raz poddanego jadącego nędznymi byczkami i siada mu na wóz, ten go spędza i łaje, ale ststa nie słucha aż pod Kaniowem zsiada i idzie naprzód do zamku; ztamtąd wysłał kozaka, żeby mu przyprowadził chłopca. Zobaczywszy kogo łajał, gospodarz byczków pewny był śmierci. Ststa przypomniał mu, że razem lulki kurzyli, a spytałszy wielu ma synów, dał tyleż par dobrych wołów, nagrodziwszy, że nędznymi byczkami jeździ. Bywał po chatach chłopskich i jak zacznie tańczyć z młodzieciami, to aż kotylski tłuką się o ściany. Że jednak do siebie wiedział jak dokazuje, kiedy podpije to

strzela do ludzi i krzywdzi, gdy wiewo przebrał miarę krzyczy na wartę, na swoich dragonów, żeby go w areszt brano, i warta bierze, prowadzi jak chłopca, bo taki już miała rozkaz. W 1775 r. stany Rzpłtej darowały starostwo kaniowskie Stanisławowi Augustowi, ten zaś następnie przelał dobra te prawem dziedzicznym na synowca ks. Stanisława Poniatowskiego. Gdy zaś ten ostatni w dalszym czasie rozprzedał dobra, kupili od niego Sz. Podwysoccy, potem przeszła ona w posiadanie Jaczewskich, w końcu Mikułowskich i Rakowskiej. W pobliżu wsi, na trzech przeciwnych wyniosłościach, wznoszą się ziemne nasypy. *Ed. Rul.*

Szandrowiec 1.) potok na obszarze Niagryna, w pow. dolińskim, dopływ rz. Swicy. Na dziale wodnym od pot. Niagryna leży szczyt górski t. n., wzn. 1191 mt. 2.) **Sz.**, potok, lewy dopł. Oporu, w pow. stryjskim.

Szandrowiec, wś, pow. turczański, 15 klm. na zach. od sądu pow., urz. tel. i poczt. w Turce (koło Chyrowa). Na płn.-wsch. leży Wołcza, na pld.-wsch. Jabłonka Wyżna, na pld. Tarnawa Niżna, na zach. Dźwiniacz Górny, na pld.-zach. Boberka. Wś leży w dorzeczu Wisły za pośrednictwem Ryki, praw. dopływu Sanu. Nastaje ona na pld., płynie w nieznacznym oddaleniu od granicy i wchodzi do Boberki. W obrębie wsi przyjmuje z obu boków liczne strugi. W jej dolinie leżą zabudowania (cerkiew 694 mt.). Najwyższe wznies. na pld. sięga 851 mt. Własne w. ma roli or. 247, łąk i ogr. 114, past. 4, lasu 261 mr.; wł. mn. roli or. 1694, łąk i ogr. 74, past. 449, lasu 292 mr. W r. 1880 było 155 dm., 719 mk. w gminie, 1 dm., 4 mk. na obsz. dwor. (693 gr.-kat., 4 rz.-kat., 26 izr.; 720 Rusinów, 3 Polaków). Par. rz.-kat. w Turce, gr.-kat. w miejscu, dek. zatwarnioki, dyec. przemyska. We wsi jest cerkiew p. w. św. Michała. Wieś ta należy do liczby dawnych wsi wołoskich. *Lu. Dz.*

Szandru, potok, prawy dopł. Mołdawy, na Bukowinie.

Szandry, wś, pow. wołkowyski, w 4 okr. pol., gm. Wilczuki, o 10 w. od Wołkowyska.

Szandryhołowa al. *Szendryhołowa*, sloboda nad rzką Netriusą, pow. iziumski gub. charkowskiej, o 37 w. na pld.-wsch. od Iziumu, ma 279 dm., 1641 mk., cerkiew z 1780 r., 2 jarmarki.

Szandubra, wś, pow. grodzieński, w 5 okr. pol., gm. Sobolany, o 34 w. od Grodna.

Szandyrów, ob. *Szenderów*.

Szandyrówka, wś, pow. braclawski, ob. *Szenderówka*.

Szaniawy, dawna okolica szlach., pow. łukowski, gm. i par. Trzebieszów. W obrębie jej leżą wsi i folw.: a) *Sz. Matysy*, wś i folw., ma

23 dm., 186 mk. W 1827 r. 29 dm., 150 mk. W pobliżu przystanek dr. żel. warsz.-teres-polskiej, odl. 10 w. od Łukowa a 80 od Brze-ścia. Fol. Sz. rozl. mr. 998; gr. or. i ogr. mr. 394, łąk mr. 119, past. mr. 162, lasu mr. 270, nieuź. i place mr. 51; bud. mur. 1, drewn. 20. Wś os. 21, mr. 199. b) *Sz. Poniaty*, wś i folw., ma szkołę począt., 57 dm., 333 mk., 1542 mr., w tem 360 mr. folw. W 1827 r. 41 dm., 213 mk. c) *Sz. Ryndy*, wś i folw., mają 24 dm., 169 mk., 78 mr. W 1827 r. 15 dm., 89 mk. Jestto dawne gniazdo Szaniawskich. W XVI w. było więcej części z oddzielnymi nazwi-skami. Według reg. pob. pow. łukowskiego z r. 1531 w części Sz. Matysy Jan i inni Ry-zzkowscy płacą od 1 łanu, w części Sz. Ponia-ty płacą Pudelkowie od 1 łanu, w części Sa-lomony tylko od 1/2 łanu, a w części Rindy też od 1/2 łanu. W 1552 r. już obszar upra-wny się zwiększa. Sz. Matysy dają od 1 łanu i ćwierci, Poniaty od 1 łanu, Rindy od 2 ćwierci a Salomony od 3 ćwierci. Widocznie przemysł leśny, bartnictwo, hodowla bydła stanowiły główne źródło dochodów. Rolnic-two rozwija się dopiero w drugiej połowie XVI w. Według reg. pob. z r. 1580 w części Sz. Gzary, w par. Trzebieszów, Krzysztof Saniawski płaci i od sąsiad swych od 6 włók, które sami orzą, fl. 3, od 2 zagr. bez ról gr. 8, od 5 komornic bez bydła gr. 10, zagrodnik trzeci spuszczał. Suma fl. 3 gr. 18. W części Sz. Matysy Sebaścjan Pliska z uczestnikami swymi od 5 włók, co sami orzą, fl. 2 gr. 15; Piotr Pesko i z bracią swą od lasznickiej włó-ki i z czwarciny gr. 25, od ogrodnika bez roli gr. 4, od komornicy bez bydła gr. 2. Suma fl. 3 gr. 16. W części Sz. Poniaty Wojciech Saniawski i od sąsiad swych od 15 włók, co sami orzą, fl. 2 gr. 15, od 6 komornic bez bydła gr. 12, od 4 zagród bez ról gr. 16. Suma fl. 3 gr. 13. W części Saniawy Rindi An-drzej Rinda i od sąsiad swych od 6 włók, które sami orzą, fl. 3, od zagrody na roli gr. 6. W części Sz. Salomony Stanisław Olszewski z pół wsi od 3 włók, co sami orzą, fl. 1 gr. 15, od 3 zagród bez ról gr. 12; Szczesny Gzara i Olekay z innymi uczestnikami od 3 włók, co sami orzą, fl. 1 gr. 15, od zagrody bez roli gr. 4, od komornicy bez bydła gr. 2. Suma fl. 3 gr. 18 (Pawiński, Małop., 385, 399, 419).

Br. Ch.

Szanicha, wś, pow. syczewski gub. smo-leńskiej, przy drodze z Iwaszkowa do Sy-czewki, o 19 w. od Syczewki.

Szanie, wś (ob. *Pojewoń*), mylnie za: *Szaki*.

Szaniec (może *Saniec*), wś, folw. i dobra, pow. stopnicki, gm. i par. Szaniec, odl. 18 w. od Stopnicy, około 6 w. na płn. od Buska, w malowniczym położeniu, wśród wzgórz gipso-wych, wzn. około 800 st. n.p.m., w pobliżu

drogi bitej kielecko-stopnickiej, posiada kościół par. mur., szkołę począt., dom przytułku dla starców, starożytny dwór, młyn wodny, cegielnię; pokłady gipsu, łomy wapienia i piaskowca. W 1827 r. 81 dm., 610 mk. Do-bra Sz. składały się r. 1885 z folw.: Sz., Ja-nów, Nowy Folwark i Józefów al. Kameduły, rozl. mr. 2460; fol. Sz. z Nowym Folwarkiem i Józefowem gr. or. i ogr. mr. 742, łąk mr. 168, past. mr. 236, lasu mr. 884, nieuź. mr. 62; płodozm. 9-pol., las nieurzadzony; fol. Janów gr. or. i ogr. mr. 304, pastw. mr. 7, nieuź. mr. 57; płodozm. 11-pol.; bud. mur. 9, drewn. 13. Wś Sz. os. 89, mr. 804. W poło-wie XV w. istnieje tu już kościół par. mur. (z kamienia wapiennego), p. w. Panny Maryi. Przy kościele prebenda, mająca swój dom i plac i dziesięcinę (wartości do 4 grzyw.) z 4 łanów odrębnych we wsi. Dziedzicem wsi był Krzesław z Kurozwek h. Róza. Łany kmiecie i folw. (prócz owych 4) dawały dziesięcinę plebanowi, wartości do 10 grzyw. Do kościoła należały role, łąki, trzy sadzawki, czynsz z dwu karczem (po seksagenie), grzywna z młyną (Długosz, L. B., II, 378). Jeden z Kurozweckich, także Krzesław, bisk. kujaw-ski (od 1493 r.), kanclerz koronny, dziedzic Szańca, wznosił tu na miejscu pierwotnego, małego zapewne kościołka, nową piękną świą-tynię, z kamienia ciosowego, w r. 1499. Napis po obu stronach wielkiego ołtarza powiada o tym fundatorze, iż „ecclesiam a se elegan-tissime edificatam et omnia altaria in eodem dedicavit et consecravit, apparatusque elegan-ti pro cultu divino auxit, imaginibusque et picturis exornavit ac preventibus dotavit“. Jeszcze r. 1508 Sz. i przyległe wsi należą do Stanisława z Kurozwek. W r. 1579 siedzi tu Wojciech Padniewski, ststa dybowski, płaci on od 14 osad., 7 łan., 2 zagr., 2 biednych, 2 rzemieśl. (Pawiński, Małop., 224, 487). Tenże Padniewski, dziedzic Sz. i Pilicy, darował ko-ściołowi sprzęty i aparaty kościelne po swym stryju Filipie, biskupie krak., a Stanisław na Pilicy Padniewski, ststa dybowski, wcielił w 1612 r. prepozyturę szaniecką do kolegiaty pilickiej. Tradycja o istnieniu w Sz. zboru aryańskiego nie ma podstawy. Według podania budynek murowany, mieszczący komnaty zajmowane przez możnych dziedziców okolicznych dóbr w czasie pobytu ich w Sz., miał być pierwotnie zbozem. Od Padniew-skich przeszedł Sz. i Pilica w ręce Myszkow-skich. Ostatni z nich Józef Władysław, kasztelan sandom., założył o 1/4 mili od Sz., wśród lasu, klasztor kamedułów z kościołem drewnianym, przy końcu XVII w. Zmarł on 1727 r. w Szańcu i został pochowany pod koście-łem kamedulskim. Wraz z ordynacją My-szkowskich i Sz. przeszedł do Wielopolskich.